

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Člankovina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravišstvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.955.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 31. januarja 1928.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 13.

Vprašanje ureditve samoupravnih financ.

V povojni dobi dobivajo avtonomne doklade na direktne davke in avtonomne davščine vedno večji pomen. Doklade avtonomnih organov so se v povojni dobi naglo stopnjevale in dosegle večkrat izmero predvojnih doklad. Ne redko so celo podvojile ali potrojile državni davek, na katerega so se pobirale. Poleg doklad na davke pa so avtonomni organi razpletli celo vrsto samostojnih davščin, ki skoro praviloma še hujše obremenjujejo naše gospodarstvo nego davčne doklade.

Vzroki za tako nagel porast avtonomnih doklad in davščin so različni. Na eni strani so avtonomne potrebe izdatno narastle, ker se je v vojni dobi marsikaj zanemarilo, na drugi strani pa se marsikaj ni gospodarilo zadosti varčno. Posamezni avtonomni organi so si tudi nadeli naloge, katere bi mogli brez posebne škode odložiti na primernejši čas, ali vsaj njihovo pokritje razdeliti na daljšo dobo.

Vlada je sama uvidela potrebo, da se vprašanje avtonomnih doklad takoj vsaj začasno uredi. Uveljavila je maksimiranje doklad na posamezne davčne vrste, ki pa kljub precejšnji omejitvi avtonomije vendar še vedno preobčutno obremenjujejo nekatere vrste davkoplačevalcev.

Ob davčni reformi, ki je ravno sedaj v teku, si kljub temu, da so nam znani odstotki državne obremenitve, o celokupni obremenitvi ne moremo ustvariti povsem jasne slike, ker celokupna obremenitev ni odvisna le od višine državnega davka, ampak še v izdatnejši meri od višine avtonomnih doklad. V prizadevanjih po olajšanju davčnih bremen ne smemo torej misliti samo na državni davek, ampak moramo vzeti v poštev tudi avtonomne doklade.

Vzemimo samo primer. Trgovec, ki ima 60.000 Din dohodkov, plača sedaj

ca 3% pridobnine	1800 Din
in dohodnine	7722 Din

skupaj 9522 Din

Avtonomne doklade plača samo od enega dela pridobnine, ki skoro praviloma ni višji nego 1%, dohodnina pa je oproščena avtonomnih doklad.

Po novem zakonu bo plačal tak trgovec na omenjeni dohodek 10% pridobnine

6000 Din	
in dopolnilnega davka	2050 Din

skupaj 8050 Din

Brez avtonomnih doklad bo državna obremenitev v bodoče manjša. Ako pa vzamemo, da so dosedaj znašale vse avtonomne doklade v kraju njegovega bivališča 300%, da pa se bodo v bodoče vsled višje odmerne podstave doklade znižale na 100%, plača dotičnik na avtonomnih dokladah sedaj (300% od 600 Din) 1800 Din, v bodoče bo pa plačal (100% od 6000 dinarjev) 6000 Din, kar v celoti absorbira vse ugodnosti novega zakona.

Iz tega primera izhaja, da je nujno potrebno, da se v najkrajšem času s posebnim zakonom urede tudi samoupravne finance in hkratu tudi vprašanje avtonomnih doklad na direktne davke. Ureditve samoupravnih financ je bistveni predpogoj za zadovoljivo davčno reformo, ki naj olajša davčno obremenitev.

Sistem doklad je pač težko vzdržljiv in tudi malo priporočljiv. Višina doklad je odvisna od toliko momentov, da se nikdar za eno leto naprej ne more vedeti, koliko bodo zna-

šale, kar izdatno otežuje kalkulacijo. Češkoslovaška je ob svoji davčni reformi obdržala za enkrat še sistem doklad, je pa te doklade maksimirala in določila rigorozne odredbe za nadzorstvo avtonomnih organov. Veliko praktičnejše je uredila vprašanje doklad Avstrija, ki je s posebnim zakonom priznala avtonomnim organom namesto doklad posebne deleže na osebnih davkih in jim prepustila v celoti realne davke. Od donosa osebnih davkov (dohodnine rentnine, občne pridobnine in posebne pridobnine) dobi država 50%, dežela 25% in občine 25%. Avtonomni organi participirajo v Avstriji tudi na donosu trošarin (na žganje in pivo ter peneča vina), dalje na donosu prenosnih pristojbin, dednih pristojbin in končno

PROTI ANALFABETOM V OBRU.

Zbornica TOI je prejela odlok ministrstva za trgovino in industrijo, ki odreja glede vajencev, da se v bodoče ne smejo sprejemati v trgovino ali obrt učenci, ki niso pismeni, odnosno, ki nimajo dovršene osnovne šole. Oni, ki so bili že sprejeti, pa niso pismeni, se morajo naučiti pisanja in branja privatno. Ako bi tega ne storili, ali ne bi obiskovali obrtno-nadaljevalne šole, se jih ne bo proglasilo za pomočnike.

NAŠE INOZEMSKO POSOJILO.

Kakor poročajo iz Londona je naš finančni minister dr. B. Marković prispel 25. t. m. iz Nice v London, kjer nadaljuje razgovore glede najetja posojila. Baje so se pri pogajanjih pojavile mnoge težkoče, ker bančno podjetje Rothschild še ni voljno, da bi se spuščalo v jugoslovanske želje.

ZAKON PROTI UMAZANI KONKURENCI V ČEHOSLOVAŠKI.

Te dni je stopil na Čehoslovaškem v veljavo poseben zakon proti umazani konkurenci. Za ta zakon so pokazale trgovske organizacije velik interes. Ker se tudi med našimi trgovci, industriji in obrtniki vedno glasnejše zahteva zakon,

Mecenstvo slovenskega trgovca.

Narodna galerija v Ljubljani je prejela od gospoda Roberta Kollmana, veletržca v Ljubljani, dopis te-le vsebine: »V nekaj tednih poteče 40 let, kar sem vstopil v znano trgovsko tvrdko Fran Kolmann v Ljubljani. Praznujem torej letos štiridesetletnico svojega delovanja v tej tvrdki. Ta svoj jubilej dela hočem slaviti s tem, da podarim fondu za »Akademijo znanosti in umetnosti« ter »Narodno galerijo« vsoto 100.000 dinarjev in podprem na tak način velevažni kulturni zavod slovenski. Želim postati na pod-

Davek od službenih prejemkov privatnih nameščencev.

Kakor znano, so temu davku zavezani kvalificirani trgovski in obrtniški pomočniki. Pojem kvalificiranega pomočnika se je neenotno tolmačil. Dočim so šteli nekateri za kvalificirane pomočnike tudi one rokodelce, ki so dovršili učno dobo in z uspehom prestali vajensko preizkušnjo, so drugi smatrali, da je za kvalificiranost potrebna neka višja stopnja strokovnega znanja, ki se pa ne pridobi že z absolviranjem vajeniške dobe in s položitvijo pomočniške preizkušnje. Tudi ne zadošča manuelna izurjenost,

na donos davka na poslovni promet. Od donosa tega davka odda država avtonomnim organom 40% in sicer 20% deželam in 20% občinam.

Tudi za naše razmere bi bilo v interesu avtonomnih organov, pa tudi v interesu davkoplačevalcev, ako bi se vprašanje financiranja samoupravnih edinic uredilo na sličen način. Davkoplačevalci bi uvideli koristi, katere jim nudi tak sistem financiranja avtonomnih financ in bi brez dvoma pristali na primerno povišanje že določenih davčnih mest. Ako bi bili sigurni, da so s tem odpravili tudi avtonomne organe in da se jim ni bati, da bi ta ali oni avtonomni organ znova ne izumil kako davščino, ki bi še globlje zarezala gospodarstvo, nego povišana davčna merila.

ki bi solidno trgovino ščitil pred umazano konkurenco, bomo o tej stvari še obširneje razpravljali.

TUDI PRI NAS PORAST CEN KOŽAM.

Na drugem mestu poročamo o izrednem porastu cen surovim kožam in zato tudi usnjarskim izdelkom v Avstriji. Isti pojav opazamo v zadnjem času tudi pri nas. Tekom prošlega leta so se surove kože podražile za 60 do 70 odstotkov. Naša industrija usnja niti izdaleka ne more svoje potrebe kriti na domačem tržišču. Kože moramo uvažati in značilno je, da n. pr. živo živino izvažamo v Italijo, tam pa potem drago kupujemo in uvažamo kožo te živine. Naše usnjarne se nahajajo v jako težkem položaju. Baje se pripravljajo prepoved izvoza predelanih kož.

LOMBARDNA POSOJILA PRI POŠTNI HRANILNICI!

Nadzorstveni svet poštne hranilnice je sklenil, da se znesek, ki se dobi kot lombardno posojilo na 2 1/2% obveznice ratne štete, zviša od 250 na 300 Din za 1 komad in da se v lombard sprejemajo tudi 4% obveznice za likvidacijo agrarnih odnosov v Bosni in Hercegovini in sicer 30 Din za komad proti 7% obrestim in 1/4% provizije za vsako tromesečje.

lagi tega darila »Ustanovitelj Akademije znanosti in umetnosti in Narodne galerije«. Ukrenil sem že potrebno, da izplača »Mestna hranilnica ljubljanska« fondu navedeni znesek.

Darilna listina gospoda Kollmana je spravljena, poleg nekaterih drugih krasnih dokazov slovenske kulturne zavesti in velikodušnosti, v galerijskem arhivu. Ime plemenitega darovalca pa bo vklesano med prvimi ustanovniki naših najvišjih prosvetnih zavodov na mramornati tabli v vestibulu Narodnega doma. Naj služi to za vzgled narodnega, zavednega in požrtvovalnega trgovca!

Josip J. Kavčič:

V blodnem krogu.

V jubilejno deseto leto našega uedinjenja smo prišli mesec pred novim letom, torej skoraj v času naših gospodarskih, kulturnih in političnih bilanc.

In povedati moramo na ves glas, da smo z vsemi temi bilancami z ozirom na državno upravo in vlado skrajno nezadovoljni in da tako ne pojde dalje. Mi ljubimo narod in državo vedno in povsod in ker ljubimo, smatramo, da je prišel v jubilejnem letu skrajni čas, da pomedimo z metodami, ki se zadnjih devet let niso obnesle. Devet let v blodnem krogu korupcije in partizanstva, afaristične politike in državnopravnih gesel brez pravega, smotrenega dela za narod in državo! Tega imamo dovolj!

Kako globoko smo že? Politika se je polastila vsega narodnega in državnega življenja, toda ne blagotvorno in dvigajoče, nego partizansko izrabljajoče in uničujoče!

V devetih letih smo imeli, Bog ve koliko, dvajset ali petindvajset vlad brez dalekosežnih sporedov in večjih zamislov. Zato se tudi velikih in obsežnih reform vseh devet let ni izvedlo. Tako obstoja v desetem letu uedinjenja poleg stalnih razlik vere, jezika in pisave še vedno šest različnih pravnih redov, različni obrtni redi, različno zavarovalno in menično ter trgovsko pravo in drugo. In tudi davki se odmerjajo po različnih načinih in stopnjah, toda na žalost tako, da smo preobremenjeni mi. Za tako devetletno vladanje ne najdemo slovenskega izraza. Nemec pa bi imenoval to: devetletno »fortvurstlarijo« (Fortwurstler). To je edina pravilna in pogodena označba.

Uedinjujemo se menda le v slabem, kar povzroča kulturno, civilizacijsko in moralno nivelacijo navzdol. Če prebiramo poročila raznih gospodarskih in političnih dnevnikov naše države, ki ob novem letu podajajo bilanco zatonele časovne periode, vidimo iz leta v leto isto jadikovanje in isto nezadovoljstvo, tako da so si ta letna poročila podobna za več let nazaj kakor jajce jajcu. Ne, ta jadikovanja so vsako leto hujša, rezkejša, obupnejša.

V tej iz leta v leto prehajajoči in naraščajoči mizeriji bi bilo omeniti še posebej nekaj stvari, zadevajočih naše ožje slovenske in tudi splošne državne politike.

Pri volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani smo lahko opazili, da se izkuša uvesti tudi pri nas macedonske volilne metode. Naše oblastne samouprave kažejo pasivnost slovenske politike: nismo mogli dobiti zanje potrebnega denarja iz Beograda, kamor ga dajemo v podobi preobilnih davkov, nego moramo z novimi dokladami in davki sedaj vzdrževati še svoje oblastne uprave.

Slovenske politične delegacije niso imele žalibog nikdar dovolj vpliva na vodstvo državnih poslov in parlamenta. Tudi pri sedanjem predlogu za izenačenje davkov ne morejo biti trgovci in obrtniki zadovoljni s slovenskimi poslanci, kajti namesto dosedanje obče pridobnine in dohodnine naj se po novem zakonu pobira davek od podjetij, obrtov in poklicev ter bodo po sedaj nam znanem novem predlogu mali trgovci in obrtniki plačevali še več kot doslej. In teh malih podjetnikov bo pri nas skoraj 90%!

Naši slovenski ministri za socialno politiko so nam menda vsi v slabem spominu. Sedanji minister za socialno politiko je hotel že pred tremi meseci kar čez noč urediti delovni čas, pa menda samo v Ljubljani, vendar se mu to ni kar tako posrečilo, ker prihajajo pri tem koč-

ljivem in zamotanem vprašanju tudi še drugi faktorji v poštev. Mi smo sicer vsi za pametno ureditev tega, že več let pe-rečnega in še vedno nerešenega vpraša-nja, toda kar čez noč se pa vendar ne da uvesti 8-urnega delovnega časa za vse in povsod.

Slovenski industrialci pa tudi niso ravno z zadovoljstvom sprejeli najnovej-ših navodil ministra za socialno politiko glede volitve delavskih zaupnikov. Pra-vijo, da socialna zakonodaja postaja pre-več »napredna« in mnogo prehitro »na-preduje« pri nas in da je potreba pre-je še mnogo mila, s katerim bo prišla ci-vilizacija in več kulture, potem pa naj šele pridejo socialne blagodati, kot jih lahko že danes uživajo francoski, nemški ali angleški delavci.

Naša Narodna banka še vedno iz stran-karskih razlogov nima guvernerja. To se vleče sedaj že dve leti. Menda bi radi za guvernerja radikalni, ki bi ščitil v tem velikem privilegiranem zavodu strankar-ske interese. Tako je vlada in stranka močnejša kot bančni upravni odbor! Si-cer pa je kreditna politika Narodne ban-ke favoristična in ostane največ in pre-več denarja v Beogradu. Kakor kažejo vsi poizkusi lanskega leta, banka tudi nima primerne vpliva na kreditne pri-like v državi.

Problem naše državne uprave je tudi težko, menda še za dolgo nerešeno vprašanje. Poslovanje te uprave nas stane mnogo preveč in tvori eno izmed težkih davčnih bremen. Pri tej upravi je pri vsem tem mnogo korupcije tam preko, kar je čisto jasno, če pomislimo, da stane na primer v Beogradu skoro samo stanovanje uradnika toliko, kot znese njegova redna plača. Ostalo za življenje si mora seveda preskrbeti na drug na-čin. Takozvane intervencije spadajo k vprašanju administracije in korupcije ter so tudi vzrok, da se ne more uravnati in znižati naš budžet. Državne nabave se plačajo 20—30 % dražje, kot je tržna ce-na, ker mora prodajalec vkalkulirati stroške intervencij in računati, da bo bržčas par let čakal na plačilo za do-bavo. Uprava in policija marsikje v dr-žavi ne odgovarjata; osebna in imovinska varnost so osnove pravne države, in ven-dar pri nas te osnove marsikje manjka-jo. Zločini v Južni Srbiji, tako politični kot razbojniški, stavlja jo v čudno luč po-licijske oblasti tam doli in resni srbski listi se s skrbjo vprašujejo, kam bo to do-vedlo, če bodo zločince vedno iskali šele po izvršenih dejanjih, če bodo pustili na-rod trpeti v nesigurnem stanju ter za-htevajo brezpogojno depolitizacijo poli-cijske službe. Policijski uradniki naj bo-do strokovnjaki, ne pa politični priga-njači.

Predlog budžeta za l. 1928/29 je prine-sel splošno in težko razočaranje vsem gospodarskim krogom tu in onstran Dri-ne in ostro obsodbo vseh nepristranskih gospodarskih činiteljev. Koliko se je že pisalo o vsem tem! Navajamo samo mal primer:

Ministrov imamo na pretek in čitali smo, da ima en tak gospod vseh dohod-kov iz raznih virov 36.000 Din mesečno (pred vojno v Srbiji 1000 dinarjev), med-tem ko ima dandanes najnižji uradnik 1000 Din na mesec, pred vojno pa je imel v Srbiji 1500 Din! S položajem na razpo-loženju in v pokoju stanejo državo po-edini ministri po več stotisoč dinarjev letno. In koliko stane poleg te vlade par-lament!

Zato pa se v svrhu štednje in znižanja proračuna znižujejo doklade že itak mi-zerno plačanim uradnikom in se na pri-mer brez pravega finančnega efekta re-ducirajo državni logarji zaradi štednje. Potem so pa zgoreli državni gozdovi, ki so bili brez zadostnega nadzorstva. Ali pa se reducirajo poštarji, da ni dostav-ljalcev za ekspresna pisma itd., itd. Brez temeljitih reform ne pridemo do realne-ga in aktivnega budžeta. Kajti on ni sa-mostojna stvar, nego posledica oblih raz-mer v državi. Brez stalnega gospodarske-ga načrta, izvedljivega v več letih, ne dospemo na zeleno vejico. Namesto po-speševanja blagostanja in gospodarske-ga napredka, vidimo le, kako naš duše ena vlada za drugo pri svojem večnem in brezcilnem »fortvurstlanju«.

Trgovska bilanca je pasivna nad 800 milijonov in znaša razlika v primeri z l. 1924, ko smo bili za 1300 milijonov di-narjev aktivni, v našo škodo preko 2 mi-lijardi dinarjev. Mi bi potrebovali izvan-

redno pametno in plodonosno državno gospodarstvo s krepkim uravnavanjem gospodarskih smernic, ker tiči v našem pretežnem poljedelskem gospodarstvu za naše narodno gospodarstvo vedno velika nevarnost. Vsa naša ostala privreda ne more nadomestiti izgub, ki jih povzro-čita lahko dve veliki neznanki v naši go-spodarski bilanci vsako leto: letina in svetovne cene žita. Racionalizacija po-ljedelstva je radi tega nujno potrebna, da bomo mogli zmanjšati pogubno moč teh dveh vplivnih neznank.

Mnogo bi se dalo napisati o hibah in napakah, toda vsakomur je že pošla vo-lja. Saj vidimo, da vse konference go-spodarskih zbornic in vsi strokovni pred-logi, ki se jih je moralo nakopičiti v mi-nistrstvih že cele skladovnice, ne zaleže-jo nič. Škoda za trud in čas! Navetov iz ljubezni in dobre volje se ne sliši, zato-rej se omejuje vse delovanje na očuva-nje onega, kar smo dobrega prinesli s seboj v sebi in svojih zakonih.

Bridko nas zadeva vsakoletno poizku-sanje okrnitve naših najvišjih slovenskih kulturnih ustanov na račun štednje. Za-menjava se menda kultura s civilizacijo. Kajti slovenske kulture se ne da izena-čiti v državi, ker bo vedno le naša, slo-venska. Kdor hoče pa nivelizacijo in iz-enačenje jugoslovanske civilizacije in dr-žavne miselnosti, ta naj začne prekvapati tam, kjer se dajejo državljanom šele osnovni pojmi za življenje in naj pusti v miru najvišje ustanove naše slovenske kulture. Zalostno je, da se tudi o tem raz-ne smeri slovenske politike nemilo in demagoško prerokajo v škodo našega slovenskega ugleda in naše kulture.

Zadnje čase je vendar došlo v odločil-ni stadij vprašanje davkov v naši dr-žavi. Po Hrvaškem in Slavoniji smo imeli v prešlih tednih na manifestacijskih zho-rovanjih proti nepravilnim davkom pra-vo davčno burjo. Slovenci smo že pred leti delali take burje, momentano pa ni-smo tako glasni, ker tedanji naši akterji radi sedanje politične konjunktore ne ja-hajo davčnega konjička, nego so ga za-časno postavili v hlev. Kadar bo pa sila največja, tedaj bo tudi pri nas z lahkoto burja najhujša, zaenkrat pa počakajmo, da vidimo, kako nam bo sedanja vlada olajšala davke, saj nam kot resnim go-spodarjem ni do demagogije.

Tudi davčnega vprašanja se je preveč polotila politika, izrabljajo ga demago-ško i vladinovi i opozicija. Kakor pri drugih politično eksploatiranih važnih zadevah, tako tudi tukaj vsak samostoj-no misleč in razsoden državljan lahko s preudarno objektivnostjo ugotovi pra-vo stanje in ne caplja slepo za krilatica-mi simpatične mu stranke. Kajti to, kar partija danes v opoziciji žigosa in pro-klinja, je pripravljena jutri v vladi bla-goslavlja in hvaliti! Imamo dovolj brid-kih izkušenj tozadevno.

Eno pa je gotovo. In to so poudarili ti-soči in tisoči gospodarskih pripadnikov na Hrvaškem in v Slavoniji pri zadnjih protidavčnih manifestacijah in mi vemo, da čuti in misli isto vsak slovenski go-spodar, tudi oni, ki danes službeno mol-če. Davčne neenakosti in bratovskega iz-koriščanja imamo dovolj! Mi zahtevamo izenačenje v resnici in ne samo na pa-pirju. Kajti izenačenje na papirju imamo že pri poslovnem davku in pri davkih na ročno in duševno delo, stvarno pa plaču-jemo stokrat in stokrat več mi tu, kot oni preko Drine. Zato zahtevamo z vso od-ločnostjo izenačenje v stvari in ne na pa-pirju, ker sicer bodo tudi pri nas kaj kmalu desetstisoči slovenskih davkoplače-valcev javno povedali, kaj zahtevajo in odločno terjajo.

V takih okoliščinah postajajo razmere obupne in pauperizacija rapidno nara-šča. Podjetnik nima posla in ne daje za-služka tisočim duševnih in ročnih delav-cev; kmetovo delo nima nikake cene, dr-žavni uradniki nimajo več kot za golo življenje in vsa ta revščina širokih kon-sumentskih krogov ovira razvoj kupčije in slabi davčno moč pridobitnikov, da postajajo usihajoč studenec državnih do-hodkov. In kjer ni blagostanja, tudi ni napredka.

Znaki kažejo, da pojde polagoma mo-goče na bolje. Kajti politika je krenila s teorije v praktično življenje. Vlada in opozicija se danes ne prerokata več za državno-pravne teorije, za napise v lati-nici in cirilici, nego boj se vodi za rav-nopravnost in dobro gospodarstvo, tako da moramo priti na bolje, če pojde raz-

voj v tej smeri, da bo vsaka opozicija gonila vsako vlado k praktičnemu go-spodarskemu delu, kot ga zahteva živo življenje, pa najsibo na vladi ta ali oni.

Povedati moramo pa še nekaj na ra-čun naših bratov Srbov. Mi ne zamenju-jemo čaršije in klik z bratskim srbskim narodom, ki ga lastni ljudje izkoriščajo ravno tako kot nas in mislimo, da nima vsak politični afarist pravice s skliceva-njem na srbsko junaštvo, pri katerem ni sodeloval, opravičevati svojih grehov. Na-ši nazori v marsičem niso skladni s srb-skimi. O pravu in poštenju, značajnosti in veri, o državi in rodbini sodimo v mar-sičem različno. Zrasli smo v dolgih sto-letjih pod različnimi okoliščinami. Ceni-mo visoko junaštvo in domorodno po-žrtvovalnost, toda zahtevamo pa tudi od-ločno red in poštenost v upravi ter so-lidno delavnost in ravnopravnost.

Zatorej ven iz blodnega kroga po de-vetletnih bridkih izkušnjah, da bomo v desetem letu našega ujedinjenja postali bratu ravnopraven brat, da bomo skup-no zatrli vse naše škodljivce in izkori-ščevalce ter rešili državo pijavk in zaje-dalk in šli na delo za lepšo bodočnost v blagoslovljeni, naravnih zakladov polni Jugoslaviji!

Sejem za kožuho v Ljubljani.

Sejem za kožuho v Ljubljani se je vršil na velesejemskem prostoru v pondeljek, dne 23. in torek dne 24. januarja. Že v nedeljo se je po ulicah videlo veli-ko število tujcev, katerim se je trgovski stan in lokavost čitala že raz obraza. To so bili kupci kož, Hrvatje, Srbi, Avstrijci, Čehi, Nemci in Angleži. Še nobeno leto jih ni prišlo na sejem to-liko kot letos. Vsekakor dobro zna-menje, da se institucija kožnih sejmov razvija.

Letos se je vršila že V. dražba kož, katero je priredila uprava velesejma za Lovsko zadrugo.

V pondeljek dopoldne se je proda-jalo in kupovalo v detajlu, popoldne pa je že pričela dražba. Dopoldne so se v detajlu dosegle za kože veliko nižje cene kot kasneje na dražbi, kjer so bile cene zelo visoke, vsekakor prijetno presenečenje za vse one lov-ce in trgovce, ki so blago v prodajo oddali »Divji koži«.

Blago je bilo kvalitativno boljše kot lansko leto in tudi po množini je bilo blaga veliko več. Lepe so bile zlasti naše gorske lisice, kune, vidre, slabe pa veverice, dihurji, polhi, jazbeci. Razveseljivo je, da je akcija velesej-ma in Lovske zadruge, da se blago pravilno suši in napne, bila uspešna. Razni cirkularji in navodila so rodili sad, ki se je prikazal v lepih cenah. Na dražbi je bilo 339 lozov (partij); katerih vsaki je vseboval večje šte-vilo sortiranih kož. Kože so se klasi-ficirale v Ia (polna vrednost), 3/4 (tri-četrtinska vrednost), IIa (polovična), IIIa (četrtinska) in škart (8 škart kož šteje za 1 prima).

Dosegle so se sledeče cene:

	Din
Lisice poljske	240—430
Lisice gorske (Slovenija)	350—560
Kune belice	1000—1180
Kune zlatice	1300—1735
Vidre	600—720
Dihurji	120—170
Divje mačke	60—70
Veverice zimske	20
Polhi	6—9
Domače mačke	5
Divji zajci	21
Jazbeci	48—55
Divje kože	20
Srne	22
Podlasice bele	70—90
Podlasice rjave	20

Blaga bi se zamoglo oddati še ve-liko več. Provenijenca je bila večino-ma iz Slovenije, pa tudi iz Hrvaške, Bosne in Macedonije je bilo blaga.

Zanimiva bo gotovo primerjava z lansko leto doseženimi cenami. Cene so po diktatu Amerike splošno po-skočile za lisice, kune, vidre. Leta 1927 so se dosegle sledeče cene: Li-sice poljske 208—295, lisice gorske 280 do 350, kune belice 700—950, kune zlatice 1056—1218, vidre 420—528, dihurji 180, divje mačke 100, veverice 25, polhi 6-40, krti 5, domače

mačke 5, divji zajci 22, jazbeci 52, divje srne 40, srne 19—30, volkovi 130, šakali 90—100, jeleni 150—200.

Prihodnji sejem za kože se vrši dne 20. marca 1928. Kože se že spre-jemajo v prodajo v velesejemski pi-sarni, kamor se jih zamore tudi po-slati.

PLAČILNE TEŽKOČE VELETRGOVINE PREPROG ORENDI.

V zadnjem času se mnogo piše o pla-čilnih težkočah obvezne in ugledne dunajske veletrgovine preprog Orendi. Tvrdba je v prešlih letih napravila v svo-jem poslovanju težke napake, osobito s tem, da se je vrgla preveč na trgovanje z luksuznimi vrstami, nabavila je velike zaloge, ko pa kupčija ni šla in ji je zmanj-kalo lastnega denarja, je metala na trg blago pod cenami, ki bi jih smela. Sedaj se je obrnila do svojih upnikov s prošnjo, da ji dovolijo odlog plačila za tri leta brez obresti. Trdi, da se aktivna in pasiva krijejo in da znašajo okrogla 2 milijona šilingov (16 milijonov dinarjev).

DRŽAVNOFINANČNI POLOŽAJ AVSTRIJE.

Po podatkih avstrijskega zveznega mi-nistra za finance je znašal v prvih dese-tih lanskih mesecih v tekočem poslova-nju proračunski prebitok 132-67 milio-nov šilingov, tako da so mogli kriti večji del investicij, ki so znašale 160-06 milio-nov šilingov. Upoštevajoč investicije se zaključni poslovanje za omenjeno deset-mesečno dobo z deficitom 27-84 milio-nov šilingov.

VELIKO FRANCOŠKO INDUSTRIJSKO POSOJILO.

Newyorški »Evening Standard« je po-ročal, da bo najela Francija v Ameriki v kratkem posojilo v znesku 200 milijonov dolarjev. Pariški oficialni krogi to vest zanikajo z izjavo, da najetje državnega francoskega posojila v Ameriki ni name-ravano. Ni pa izključeno, da gre morda za francosko industrijsko posojilo, kar je tembolj verjetno, ker je vlada Zedi-njenih držav pred par dnevi preklicala prepoved placiranja francoskih industrijskih posojil na ameriškem denarnem trgu.

FINANČNI POLOŽAJ ŠPANIJE.

V španskem parlamentu (Cortes) je povedal finančni minister, da študira vla-da organizacijo bančnega omrežja. Dalje je povedal, da znaša državni dolg 17.800 milijonov peset, ki se obrestuje letno s 384 %. Za amortizacijo in obrestovanje tega dolga se porabi 22½ % proračuna. Finančni položaj Španije je zadovoljiv. Španija bi se lahko povrnila k zlati va-luti, če bi se ji ta primerja zdeli; a to bi gotovo povzročilo hudo krizo in je za-to bolje in bolj logično, da se izvede sta-bilizacija po francoskem vzorcu. Ministr-ski predsednik je izjavil, da bo bodoča carinska tarifa temeljila na pravi valori-zaciji in da bo veljala za pet let, pri če-mer si zavaruje vlada razne pridržke.

VAL INSOLVENCE NA MADŽARSKEM.

Po poročilih iz Budimpešte so se insol-vence na Madžarskem izredno pomnoži-le. Banke so izdajanje kreditov omejile do najskrajnejše meje, kar je težkoče tr-govcev še bolj povečalo.

ČEHOSLOVAŠKA INDUSTRIJA IN JU-GOSLOVANSKO-BELGIJSKA TRGOV-SKA POGODBA.

Čehoslovaški časopisi opozarjajo, da bo med Jugoslavijo in Belgijo sklenjena tr-govinska pogodba prinesla znatne koristi tudi čehoslovaški industriji, osobito za eksport stekla, usnja in cikorijskega.

ENOTNE BANČNE BILANCE NA OGRSKEM.

Zveza ogrskih bank je uvedla akcijo v interesu izdajanja enotnih bančnih bi-lanc. Vse ogrske banke ali pa vsaj vse velebanke naj bi sestavile svoje bilance po enotnih vidikih. Zveza bank poudarja koristnost takih bilanc in pripominja, da se tudi inozemstvo v takih bilancah bo-lje spozna in si ustvari sladkor. tovarne možnosti. Pogajanja so se že pričela in upajo, da bodo velebanke sestavile svo-je bilance že letos po vzorcu, izdelanem od Zveze bank.

Nov načrt uredbe o odpiranju in zapiranju obratovališč.

Dne 7. in 8. februarja t. l. se vrši v Beogradu anketa, katero sklicuje ministristvo za socialno politiko v svrhu razprave o novem načrtu uredbe za odpiranje in zapiranje trgovinskih in obrtnih lokalov. Na anketo so vabljeni zastopniki delodajalcev in delojemalcev. Podlago za razpravo bo tvoril načrt, ki ga je izdelalo ministristvo za socialno politiko v sporazumu z ministristvom trgovine in industrije. V glavnem vsebuje načrt naslednja določila:

I. Odpiranje in zapiranje obratovališč.

A. Ob delavnikih: Vsi trgovinski in obrtniški lokali na teritoriju kraljevine SHS, brez ozira ali zaposlujejo pomožno osobe ali ne, ne smejo biti odprti v času od 1. aprila do 30. septembra pred 6. uro zjutraj in ne po 8. zvečer, a v času od 1. oktobra do 31. marca ne pred 7. uro zjutraj in ne po 7. uri zvečer, ako niso v uredbi določene kake izjeme.

Opoldne morajo biti vsa obratovališča zaprta najmanj eno uro.

V krajih, kjer bi klimatične razmere to zahtevale, se smejo obratovališča odpirati že prej, toda ne pred 4. uro zjutraj in zapirati najkasneje ob 10. uri zvečer. Čas odpiranja in zapiranja v posameznih mestih in v gorinavedenih mejah, bo določal veliki župan, po zaslišanju gospodarskih in delavskih zbornic in vpoštevajoč, v kolikor je to mogoče, da bo čas odpiranja in zapiranja v skladu z delavnim časom, ki je predpisan za dotično kategorijo podjetja. Po zaslišanju zbornice more veliki župan določiti, da smejo z ozirom na lokalne potrebe, biti odprte lekarne in prodajalne mesarskih proizvodov in klobas najdalje do 9. ure zvečer, odnosno do 10. v krajih, kjer bi klimatične razmere to zahtevale. Tudi morejo veliki župani, po zaslišanju zbornice dovoliti, da smejo biti v kopališčih prodajalne odprte najdalje do 10. ure zvečer.

Kavarne, gostilne in hoteli smejo biti odprti preko gorinavedenega časa in to v smislu predpisov pristojnih upravnih oblasti. Eno uro daljše smejo biti odprti tudi bifeji, delikatesne trgovine in slaščičarne, v katerih se točijo alkoholne pijače.

Po 7. uri zvečer je prepovedana ambulantna prodaja po ulicah ter krošnjarenje po ulicah in stanovanjih.

Ob sobotah in dnevih pred prazniki smejo biti brivnice odprte za 1 uro preko normalnega časa. Za dve uri pozneje se smejo zapirati vse trgovine tudi pred Božičem in Veliko nočjo, pred letnimi sejmi in večjimi narodnimi zbori.

B. Ob nedeljah in praznikih: Nedeljski počitek je obvezen za vsa podjetja izjemo:

1. za hotele, gostilne, kavarne; javne kuhinje, slaščičarne in medicarne, ki se pečajo izključno samo s prodajo slaščic; obratovališča za točenje alkoholnih pijač, ki se pečajo izključno s točenjem alkoholnih pijač, razen onih, ki se pečajo tudi s prodajo vina na veliko;

2. za fotografske ateljeje, za pogrebne zavode in za podjetja za prevoz potnikov.

Ob nedeljah smejo biti, toda samo dopoldne, odprta prevozniška podjetja, pekarnice, mesnice, brivnice in cvetličarne; prodajalnice življskih potrebščin; tobakarne in podjetja, ki se pečajo izključno s prodajo novin, kakor tudi kioski. Obrati, v kojih se prodaja razen življskih potrebščin še druge predmete, morajo biti ob nedeljah zaprti. K življskim potrebščinam se šteje: zeleno, sveže sadje, mleko in mlečne proizvode, jajca, moko, mesne proizvode (mast, slanina, klobase, suho meso) in sveže ribe.

Ob nedeljah smejo biti vse trgovine odprte, ako pade na nedeljo letni semenj, zadnjo nedeljo pred Božičem, ako pade Božič na ponedeljek in ako se ta dan vrši preselitev trgovine.

Ob državnih praznikih morajo biti vse trgovine zaprte in to v mejah, ki jih bodo določile kompetentne oblasti.

Načrt uredbe ne navaja dnevor, ki jih je smatrati za državne praznike. Tudi cerkvenih praznikov uredba ne našteva.

V krajih izpod 10.000 prebivalcev smejo biti trgovine ob nedeljah predpoldne odprte največ dve uri, ako je to že običajno, ker prihajajo ob nedeljah vedno v večjem številu ljudje iz oddaljenejših krajev v svrhu nakupa. Ta izjema pa ne velja za kraje, ki imajo manj kot 10.000 prebivalcev, a niso oddaljeni najmanj 10 km od mesta, ki šteje preko 10.000 prebivalcev. Veliki župani bodo uredili to vprašanje po zaslišanju zbornice. Obrati morajo biti v takih krajih ob nedeljah v času od 1. oktobra do 31. marca zaprti najkasneje ob 11. uri predpoldne, a v času od 1. aprila do 30. septembra najkasneje do 10. ure predpoldne.

II. Delovni čas pomožnega osobja.

A. Ob delavnikih: V vseh trgovinskih in obrtnih obratih sme biti pomožno osobje zaposleno največ 9 ur dnevno, ali 54 ur tedensko. Izjemoma sme biti zaposleno 8 ur na dan ali 48 ur na teden: 1. v bančnih in njim sličnih podjetjih; 2. v zavarovalnih družbah; 3. pri prevoznih podjetjih; 4. v kovačnicah, ključavničarskih, kotlarskih in tehničarskih obratih; 5. v grafičnih obratih vseh vrst; 6. v pralnicah perila in podjetjih za kemično čiščenje in barvanje oblek; 7. v podjetjih, kjer se vrši strojenje kože z rujem; 8. v podjetjih za ostrenje rezil; 9. pri delih v tunelih in kesonih.

Delavni čas pomožnega osobja sme trajati največ 10 ur na dan; 1. v prodajalnicah svežih življskih potrebščin, med katere pa ne spadajo niti specerijsko-kolonijalne, niti delikatesne trgovine; 2. v prodajalnicah tobaka, novin in cvetja; 3. v podjetjih za prevoz potnikov in prenos blaga; 4. v podjetjih, ki se pečajo s pletarstvom.

Delavni čas se sme v sporazumu z delojemalci podaljšati za 1, odnosno 2 uri dnevno, kar je smatrati za nadurno delo, ki se plača za najmanj 50% več kot redno. Pri akordantih je smatrati za normalno plačo 48 ali 54 del povprečnega tedenskega zaslužka.

Mladostni delavci izpod 16 let se ne smejo zaposliti več kot 8 ur dnevno.

B. Ob nedeljah in praznikih je pomožnemu osobju prepovedano vsako delo.

Minister za socialno politiko sme določiti mesto nedelje tudi drugi dan odmora za primer, da to zahteva 3/4 delavcev kakega podjetja. Glede drugih praznikov je prepuščeno prostemu sporazumu med gospodarji in delavci, da določijo, kedar in koliko je ob takih dneh počivati.

Izjemoma je delo dovoljeno pomožnemu osobju tudi ob nedeljah v podjetjih, kjer se dela nepretrgoma. Minister za socialno politiko določi sam, koja podjetja spadajo pod to izjemo. Nadalje je dovoljeno delo pomožnemu osobju tudi ob nedeljah v vseh obratih, ki smejo po tej uredbi ob nedeljah obratovati; razen tega v primerih višje sile, ob inventuri, ob neodložljivih poslih, da se prepreči poškodovanje sirovin ali da se popravi instalacija posameznih podjetij. Za osobje izpod 18 let velja brezizjemno nedeljski počitek. Osobju, ki je bilo zaposleno ob nedeljah, je dati odgovarjajoč odmor med tednom in to prvi dan po nedelji, ko so bili zaposleni, če ni to praznik ali semenjski dan ali dan, ko je v obratu potrebno pomožno osobje, sicer pa naslednji dan.

Ponoči (to je od 10. ure zvečer do 5. ure zjutraj, v pekarnah do 4. ure zjutraj) se ne sme zaposliti niti ženske brez ozira na starost, niti otroke izpod 18. let.

Veliki župani morajo urediti vprašanje odpiranja in zapiranja v zmislu gornje uredbe najkasneje v roku 3 mesecev od dneva, ko stopi ta uredba v veljavo.

Prvi redni letni občni zbor Trgovskega dobrodelnega društva »Pomoč« v Ljubljani.

Ob številni udeležbi se je vršil občni zbor »Pomoči« v nedeljo, dne 29. januarja 1928 v mali dvorani hotela »Union«. Občni zbor je otvoril veletržec Ivan Gregorec, ki je uvodoma pozdravil vse zborovalce, kakor tudi zastopnika našega časopisa.

Overovateljem zapisnika je imenoval gg. Platnerja in Melicerja. Pred prehodom na dnevni red se je spominjal prerano umrlih članov ter so se navzoči v počastitev spomina dvignili raz sedeže. Nato je podal izčrpno poročilo o delovanju društva od ustanovitve do konca leta. Povdarjal je, da je bilo delo odbora začetkoma težavno, neglede na to, pa je odbor vztrajno delal in je bilo njegovo delo tudi uspešno, kar priča današnji občni zbor, kateremu polaga poročilo o svojih uspehih. Odbor za zadoščenjem gleda na te uspehe in v kljub nerazumevanju poedincev si je društvo ustvarilo trdno podlago za bodoči obstanek. Končno je g. predsednik naprosil navzoče, da poživijo akcijo za pridobivanje novih članov. Zapisnik ustanovnega občnega zbora se je brez debate odobril. Tajniško poročilo je podal gremijski tajnik gosp. Šmuc, ki je obsegalo statistiko članstva v času od 1. septembra do 31. decembra 1927.

Blagajniško poročilo je podal blagajnik društva trgovec gosp. Ivan Zeleznikar. Poročilo je občni zbor soglasno odobril. Pregledovalca računov gospoda Emil Lajovic in Franc Kovač sta predlagala, da se odboru izreče absolutorij. K proračunu je poročal gosp. Zeleznikar, katerega je občni zbor soglasno odobril s pristavkom, da se bo letnina za leto 1928 v znesku 26 Din pobirala presledkoma pri prvih treh smrtnih slučajih. Pri predlogu za spremembo pravil so bili sprejeti sledeči predlogi:

V bodoče se bo zahtevalo zdravniško spričevalo le za one prosilce, ki so prekoračili 50. leto starosti. Priglasenec postane član društva šele tedaj,

ko ga je odbor sprejel v svoji seji. Članske pravice izgube vsi izključeni in prostovoljno izstopivši člani. Glede vpisnine je bil sprejet predlog, da znaša za one priglasence, ki so dosegli starost od 50 do 60 let, 200 Din. Dosedanje določilo glede sklepčnosti občnega zbora se je spremenilo v toliko, da je za sklepčnost potrebna ena desetina članov.

Nato so se vršile volitve novega odbora. Ker je dosedanji predsednik veletržec gosp. Ivan Gregorec to mesto odložil, so ga navzoči ponovno prosili, da to mesto tudi v bodoče obdrži; v kljub ponovnim prošnjam pa gosp. Gregorec mesta ni sprejel, ker je s posli načelstva pri Gremiju trgovcev prezaposlen. Za njegovo sodelovanje in požrtvovalnost, izreka mu v imenu občnega zbora g. Lajovic najtoplejšo zahvalo s prošnjo, da ostane društvu tudi v bodoče naklonjen. Občni zbor je gosp. Gregorc priredil buren aplavz. Nato je bila soglasno sprejeta sledeča lista odbora: A. K. Kregar, veletržec, Ljubljana, Edmund Kastelic, trgovec in načelnik Gremija Novo mesto, Ivan Zeleznikar, trgovec, Ljubljana, J. J. Kavčič, veletržec, Ljubljana, Emil Lajovic, tovarnar, Litija, Ivan Bahovec, trgovec, Ljubljana, Konrad Elsbacher, veletržec in načelnik Gremija Laško, Deu Julij, bančni uradnik, Ljubljana, Stanko Lenarčič, trgovec in načelnik Gremija Logatec, Karol Seljak, predsednik društva trgovskih potnikov, Ljubljana, Anton Arhar, prokurist, Ljubljana, Josip Šporn, trgovec, načelnik Gremija trgovcev za ljubljansko okoličico, Franjo Sfiligoj, uradnik Gospodarske zveze, Ljubljana, Janko Ložar, trgovski sodrtnik, Ljubljana, Josip Krek, knjigovodja, Ljubljana, Ivan Pfeifer, trgovec, Ljubljana, Rihard Tory, trg. zastopnik, Ljubljana, Franc Pavlin, trgovec, Ljubljana. Za pregledovalca računov sta bila izvoljena gospoda Franc Kovač, trgovec, Ljubljana in J. Platner, trg. zastopnik. Pri slučajnostih se je razvila obširna debata, v katero so posegli razni udeleženci. Ker je bil dnevni red izčrpan, se gospod Gregorec ponovno zahvali za udeležbo in zaključil lepo uspeli občni zbor ob pol 12. uri predpoldne.

INDEKSNE ŠTEVILKE PORABE AMERISKEGA BOMBAŽA.

Da razumemo slabost ameriškega bombaževga trga, moramo meriti mesečne porabe in eksportne številke na sezonskih črtah. V odstotkih sezonske prodaje porabe sta bila v USA domača poraba in eksport ameriškega surovega bombaža sledeča:

	Ameriške predelane surove	Eksport	Domača poraba in eksport skupaj
1924	97	79	86
1925	109	99	103
1926 1. četrletje	117	89	101
2. četrletje	112	92	101
3. četrletje	115	97	104
4. četrletje	113	144	124
1927 1. četrletje	132	159	148
2. četrletje	134	140	135
3. četrletje	137	92	110
Oktober	120	90	107
November	121	80	96
Decembar	107	71	85

Tako domača prodaja kot eksport kaže nizko stanje, kakršnega še ni bilo od leta 1924 naprej in ki kričeče kontrastira z maksimalno domačo prodajo v 3. lanskem četrletju in z maksimalnim eksportom v prvem letošnjem četrletju. Minimalne in maksimalne odstotne številke so debelo tiskane (razen leta 1924). Domača prodaja je padla od decembra 1906 na december 1927 od 605.000 bal na 544.000, eksport od 1.462.000 bal na 964.000 bal, skupaj od 2.067.000 bal na 1.508.000. — Vzrok so krize v Angliji, Franciji in Italiji. Nerazjasnjeni položaj svetovnega trga sili tudi srednjeevropske konjunkturne dežele, Nemčijo, Češkoslovaško, Poljsko in Avstrijo, k skrajni previdnosti pri nakupovanju.

PORAST CEN NA AVSTRIJSKEM TRŽIŠČU USNJA.

Na avstrijskem trgu so v zadnjih treh tednih padle cene telečjim kožam za okroglo 25 odstotkov, goveje kože pa za 10 odstotkov. Izpremembe cen gotovega usnja so zaostale osobito v Srednji in vzhodni Evropi daleč za povišanjem cen kožam. Na dunajskem trgu vlada pomanjkanje usnja, kakor ga ni bilo že več let. Avstrijske usnjarne so svoje zaloge skoro popolnoma izdelale. Dosegle so pri prodaji svojih izdelkov sicer znatne dobičke, ki pa so skoro popolnoma izginili v zadnjih mesecih, ko so se pojavile težkoče radi novih nabav surovine. V zadnjih treh mesecih je moralo več nižjeavstrijskih usnjaren prenehati z obratom. Obrati, ki so mogli pokriti potrebo po surovini, so vseskozi dobro zaposleni in dosežejo tudi višje cene. Tako so cene spodnjemu usnju (podplatom) v zadnjih mesecih porasle za 20 odstotkov. Konsum usnja se je v zadnjem času radi boljše zaposlenosti tovarn čevljev povišal. Izvoz kaže istotako znatnejšo poživitev, vendar pa so dobave na prejšnje sklepe radi povišanja cen surovini nerentabilne. Nova naročila se sprejemajo samo proti znatno zvišanem cenam.

Ljubljanska borza.

Tečaj 30. januarja 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold.	—	22:95
Berlin 1 M	13:533	13:563
Budimpešta 1 pengő	—	9:945
Curih 100 fr.	1093 43	1096 43
Dunaj 1 šiling	8:0022	8:0322
London 1 funt	276 94	277 74
Newyork 1 dolar	56:75	56:95
Pariz 100 fr	—	223:55
Praga 100 kron	168:08	168:88
Test 100 lir	300:17	302:17

Ing. Ant. Ditrich:

Kaj prinašajo nova določila ljubljanske mestne elektrarne njenim kozumentom?

(Nadaljevanje.)

Neverjetno se pa zdi človeku, da »elektrarna pobira navedene pristojbine za preizkušnjo tudi pri izpremembah, ki jih izvršijo instalaterji na že obstoječih napravah. Ako priklopi odjemalec pri preuredbi električne naprave še nove porabljivece toka, plača tudi pristojbino za priklopitev.« To določa točka 36! Ako si stranka naknadno montira v stanovanju še en izvod, n. pr. v shrambi, ki jo stane le 40 Din in to delo izvrši koncesionirar elektrotehnik, znaša pristojbina v tem slučaju 180 Din. Če pa ta izvod montira elektrarna po svojem uslužbenecu, mora stranka plačati 100 Din takse. Kaj nastane kot nujna posledica teh brezglavih določil? S temi visokimi taksami se med drugim pospešuje šušmarstvo, ker si bodo stranke delo pustile izvršiti po kakem šušmarju in ne bodo priglasile mnogo bi se lahko razpravljalo le izpremembe mestni elektrarni.

o § 8, toda že gornje vrstice v dovoljni meri pričajo, da je tarifna politika mestne elektrarne pogrešna. Konsumenti so v zadnjem času utrpeli že mnogo denarja, ker so morali svoje konsumne aparate prilagoditi novemu trofaznemu omrežju, sedaj pa jim pretijo zopet nove, neupravičene takse.

S § 9 pa se hoče elektrarna posebno osvetliti onim konsumentom, ki bi naročili konsumne aparate pri kakih drugih trgovcih. Ta paragraf določa sledeče:

»Za svetila, obločnice, motorje in razne druge električne aparate, kateri niso bili kupljeni pri mestni elektrarni, mora stranka dobiti od mestne elektrarne dovoljenje, da jih sme priklopiti. Mestna elektrarna zaračuna za preizkušnjo imenovanih predmetov enkratno pristojbino, poleg tega pa še morebitne stroške za njih prevažanje. Pri električnih napravah izven mesta zaračuna tudi vozne in potne stroške za osebe, katerim je bila poverjena preizkušnja.

Elektrarna hoče na indirektn način ustvariti nekak monopol za prodajo električnega materiala! Sličen monopol pa ni v skladu z odlokom vel. župana O. br. 1168/3 z dne 15. julija 1927. Ako stranka dobi popolnoma isti material cenejše pri drugi trgovki, nego ga ji nudi elektrarna in ga tam kupi, mora plačati 80 dinarjev pregledne takse ali morda še več za kazni, ker ni kupila blaga v prodajalni elektrarne. Povdarjam, da gre za popolnoma isti material (od istega izdelovalca)! Pa še druge absurde posledice lahko nastanejo po besedilu tega paragrafa. Ako stranka kupi stenski okov za 9 Din pri tukajšnji elektrotovarni, ter v smislu § 9 to naznani elektrarni, ji ta zaračuna za preizkušnjo 80 Din. Mogoče se bo oporekalo, da elektrarna ne bo postopala tako malenkostno, vendar § 39 ji daje možnost, da tako postopa.

Po točki 39 »mora stranka pisмено naročiti, ako želi med delom izvršiti na prvotno zasnovani napravi izpremembe. Uslužbenec mestne elektrarne je prepovedano na željo stranke svojevoljno izpreminjati delovni načrt, ki ga je sestavilo vodstvo mestne elektrarne.« To določilo, bo zelo oviralo hitro izvršitev instalacij. Med delom se namreč mnogo krat pokaže, da se mora izvršiti nekatere izpremembe po prvotno zasnovanem načrtu radi zboljšanja instalacije. Eventuelno zahteva stranka, da se ji namesti stikalo ali vtikalo na drugem pripravnem mestu. Te izpremembe pa zahtevajo pritrdila vodstva elektrarne. Uslužbenec

bi moral eventualno delo radi tega prekiniti ter si izposlovati dovoljenje vodstva elektrarne, kar pa pomeni mnogo-krat zelo dolgo zamudo časa in povečanje montažnih stroškov za stranko.

Po točki 40 jamči elektrarna na eno leto za vse po njenih uslužbenecih izvršene naprave. To jamstvo pa takoj preneha, če izvrši kak drug instalater kakršnakoli dela pri napravi. Na ta način si hoče elektrarna varovati monopol za popravila pri po njej izvršenih napravah. Vohče pa je točka 40 slabo stilizirana.

Odplačevanje na obroke je po izkušnjah modernih elektraren zelo ugodno za povzdigo konsuma, naša elektrarna to s točko 42 skoro izključuje.

Po točki 55 so stranke odgovorne za izposojene števec, ki so last elektrarne. Nastalo škodo morajo povrniti v vsakem primeru, torej tudi tedaj, ko se poškoduje števec zbog atmosferskih nepravil.

V točki 59 se mora nastaviti točna lestvica za preizkušnjo števca po njegovi velikosti. Pavšalna določba (od 30 do 100 Din) more dati povod zlorabam.

Določiti se mora tudi meja za »velike« števce. Kdaj se prišteva števec k velikim? Tehnika je precizna veda, zato se mora tudi vse točno določiti. Teža števcev je pri vseh jakostih toka skoro enaka (od 2 do 8 kg), zato je neprimerno, da mora stranka pri »velikih« števcih plačati stroške za donos in odnos števca, ako je števec pravilno kazal.

Pričakovali smo, da bo elektrarna postavila nov privlačevalni tarif za prodajo električnega toka. Iz točke 69 je razvidno, da ostane zopet vse pri starem, novi tarif bi zahteval preveč preudarka.

Določilo § 15 pa naj bi bilo moderno: »Mestna elektrarna ne priklopija na svojo omrežje asinkronskih motorjev z delazmožnostjo nad 9 HP. Motorji z delazmožnostjo od 10 HP naprej morajo biti sinkronski ali nesinkronski brez uporabe slepega toka.« Samo dve besedi formalnega značaja! V prejšnjih paragrafihih se je uporabljalo znak KS, sedaj pa HP. Iz tehničnega stališča pa bi se moralo glasiti KW, ker morajo nositi po predpisih Z. N. E. vsi motorji na označnih tablicah svoj učinek v KW (delazmožnost ni pravilno).

(Konec prihodnjih.)

Državna hipotekarna banka in regulativne hranilnice.

Od srede oktobra lanskega leta posluje v Ljubljani podružnica Državne hipotekarne banke, v katere področje spada ozemlje ljubljanske in mariborske oblasti. Čitati pa je bilo, da se za mariborsko oblast osnuje v Celju ali v Mariboru posebna ekspozitura te podružnice. Od tedaj, ko je bil leta 1922, sklenjen zakon o ureditvi Državne hipotekarne banke in se je veljavnost tega zakona razširila na vso kraljevino SHS, se je že marsikaj napisalo za ustanovitev, pa tudi proti ustanovitvi podružnice te banke v Ljubljani.

Že iz dosedanjega kratkega delovanja tukajšnje podružnice pa je vsak dan bolj jasno, da se je pri redakciji zakona o Državni hipotekarni banki — koji zakon je, kakor se je neki strokovnjak izrazil, »jedan najmonstruoznijih proizvoda našega zakonodavstva u pogledu legislativne tehnike« — veliko premalo oziralo na že obstoječe in na snujoče se pupilarno varne zavode, katerih je v Sloveniji sedaj 28, kakih 7 ali 8 v Dalmaciji, nekaj tudi že na Hrvatskem in v Vojvodini. Snujejo se pa tudi že v Srbiji in po drugih krajih naše države. Vsem tem zavodom proti Državna hi-

potekarna banka postati nevaren tekmeec pri pridobivanju hranilnih vlog iz sodnih depozitov, državnih in oblastnih fondov, občinskih, sreskih in cerkvenih glavnih, ustanov itd. To je denar, ki so ga do sedaj brezhibno upravljale naše regulativne hranilnice, to je denar, ki tvori pri marsikateri hranilnici jedro njenih stalnih vlog, ki jih je moči investirati v dolgoročnih posojilih.

Širitelji misli, da naj se ustanovi v Ljubljani podružnica Državne hipotekarne banke, so povdarjali predvsem, da naj banka, za katero jamči vsa država, s svojimi bogatimi denarnimi sredstvi oploja narodno gospodarstvo s cenanimi posojili in krediti v vseh pokrajinah naše države. Temu nasproti pa nas je upravni odbor Državne hipotekarne banke konec novembra l. l. presenetil z okrožnico, glasom katere po 28. novembru 1927 do nadaljnjega podružnice Državne hipotekarne banke ne smejo več sprejemati prijav za hipotečna posojila, izjemo da tvorita le podružnici v Zagrebu in Ljubljani, za kateri da ta odredba ne velja.

Iz pojasnil pa, ki jih je Državna hipotekarna banka glede poslovanja s posojili pred kratkim objavila, se da sklepati, da bo pri nas malo komu ugajalo prositi za posojilo pri Državni hipotekarni banki, ker so pri njej za dosego in vračevanje posojil mnogo trši pogoji nego pri naših hranilnicah in posojilnicah. Tako je n. pr. pri Državni hipotekarni banki treba prošnjo za posojilo kolkovati s kolkom za 20 dinarjev, vsaki prošnji je med drugim treba priložiti tudi mapni načrt nepremičnin ter potrdilo davčnega urada, da je davek za zadnje četrtletje plačan. Kdor bi torej hotel pri banki najeti posojilo, da plača zaostale davke, ga ne bo dobil!

Obresti za hipotečna posojila so po 9% in se računijo ne od dneva, ko se prošnjo posojilo izplača, marveč od dneva, ko mu je bilo posojilo dovoljeno. Če pa prošnik stavljenih mu pogojev tekom enega meseca ne izpolni in dovoljenega mu posojila v tem času ne more dvigniti, mora plačati obresti od dneva, ko mu je bilo posojilo dovoljeno, pa do dneva, ko se je posojilo preklicalo in še za en mesec naprej. Pri izplačilu posojila se odtegnejo obresti do 1. prihodnjega meseca in še za nadaljnjih 6 mesecev, prvi obrok za amortizacijo posojila in 1/2% od dovoljenega posojila za stroške. Posojilo se izplača vedno le na zadolžnico, narejeno v obliki notarskega zapisa z izvršilno klavzulo v smislu § 3. notarskega reda, tako da je vsakokratni zahtevek banke takoj izvršljiv.

Pri hranilnicah in pri posojilnicah prošnji ni treba kolkovati, navadno jim ni treba priložiti ne davčnega potrdila, ne mapnega narisa. Obresti — tudi ne višje nego 9%, ponekod celo nižje — se zaračunavajo le od dneva izplačila posojila ali kvečjemu za nekaj dni nazaj. Prvi amortizacijski obrok se običajno plača še-le čez 6 mesecev. Če prošnik dovoljenega mu posojila ne dvigne, ne plača pri naših hranilnicah nikakih obresti.

V očigled takim predpisom v zapadnih krajih po vsej priliki od Državne hipotekarne banke ni pričakovati posebnih blagodat. Bati pa se je, ako se zakon o Državni hipotekarni banki čim prej ne novelira, da bo Beograd potom Državne hipotekarne banke skušal čim več kapitala združiti v svojih rokah in si s tem zagoto-

viti vsestranski vpliv, moč in dobiček, dočim bodo mnoge regulativne hranilnice le živorarile.

Zato pa videant consules in naši narodni zastopniki naj sporazumno z zastopniki gospodarskih organizacij in prizadetih zavodov čim prej poskrbe za prepotrebno novelo zakona o Državni hipotekarni banki. Do tedaj pa naj izostane vsak pritisk, da bi se moral denar, ki so ga dosedaj uzorno upravljali naši pupilarno varni denarni zavodi, odvajati v Državno hipotekarno banko. Noveliranje zakona o tej banki je potrebno tem bolj, ker smo med tem dobili nov tip pupilarno varnih denarnih zavodov, namreč oblastne hranilnice, katerim pripadajo po večini isti posli in funkcije, ki si jih laste podružnice Državne hipotekarne banke.

— r.

Gospodarstvo Nemčije in njegovi izgledi.

(Nadaljevanje.)

Vkljub tej težki politični in gospodarski situaciji, vkljub zelo reducirani moči kapitala, vkljub majhnim količinam surovin je Nemčija v pretečenem letu s svojo gospodarsko silo izredno veliko ustvarila. Oglejmo si sledeče podatke:

Na reparacijskih dajatvah je bilo reparacijskemu agentu nakazanih 1.379 milijonov mark in to v dobi od 1. januarja do 31. oktobra 1927. Na reparacijskih blagovnih dobavah se je izvozilo blaga v vrednosti 466.7 milijonov mark.

Črna premoga se je produciralo v letu 1927 (brez Saarskega ozemlja) mesečno povprečno 12.8 milijonov ton proti 11.8 milijonov ton v letu 1926 in 11.7 milijonov ton v letu 1913. Te številke so tem zanimivejše, ker je bila produkcija v letu 1926 zaradi premogovnega štrajka v Angliji prav posebno živahna; kljub temu je bil rekord v letu 1926 od rekorda v letu 1927 potolčen. Produkcija rjavega premoga je znašala leta 1927 v mesečni prosečnosti 12.3 milijonov ton proti 11.4 milijonov ton leta 1926 in 7.3 milijonov ton leta 1913.

Plavži so leta 1927 v mesečni prosečnosti producirali 1.08 milijonov ton surovega železa proti 0.76 milijonov ton leta 1926 in 0.91 milijonov ton leta 1913. Produkcija surovega železa je dosegla svoj maksimum v mesecu oktobru in minimum v mesecu februarju. Gotovi uspehi racionaliziranja se brez dvoma kažejo. Surovega železa se je v mesečni prosečnosti leta 1913 produciralo 0.98 milijonov ton, leta 1926 0.96 milijonov ton in leta 1927 1.35 milijonov ton. Največja produkcija je bila dosežena v mesecu marcu in oktobru 1927.

Stanje brezposelnosti razvidimo najbolj iz sledečih števil: med tem ko je leta 1926 padlo število brezposelnih od 2.03 milijona do 31. decembra istega leta na 1.75 milijonov, vidimo, da se to število leta 1927 stalno manjša in 15. novembra 1927 je bilo brezposelnih samo 393.000; na vsak način velikanško izboljšanje.

Rezultati žetve v Nemčiji za leto 1927 še niso končnoveljavno ugotovljeni. Dosedanje cenitve nam dajo sledečo sliko: Pšenice se je pridelalo 33 milijonov stotov proti 26 milijonom stotov preteklega leta. Rži se je pridelalo 65.7 milijonov stotov proti 64.1

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ustanovljena leta 1889.

Telefon štev. 2016.

(GRADSKA ŠTEDIONICA)

Poštni ček 10.533.

Ustanovljena leta 1889.

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA

Stanje vložnega denarja na 300 milijonov dinarjev.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. — Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Stanje vložnega denarja nad 1.200 milijonov kron.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

milijonom stotov preteklega leta. Ječmena je bilo 25.7 milijonov proti 24.6 milijonov za leto 1926. Ovsu se je pridelalo 57.9 milijonov stotov proti 63 milijonov stotov v preteklem letu. Krompirja se je pridelalo vsega skupaj 352 milijonov stotov proti 301 milijonov stotov v prejšnjem letu. Sladkorne pese je bilo 113.4 milijonov stotov proti 104.9 milijonov stotov v prejšnjem letu. Vsekakor ni v teh številkah zapopadna kvaliteta.

Nemška zunanja trgovina je imela v prvih desetih mesecih 1927 11.6 milijard mark uvoza (prejšnje leto 7.4); izvoza je imela 8.4 milijard mark (prejšnje leto 8.1), tako da presega uvoz za 3.2 milijarde mark izvoz, medtem ko je bila leta 1926 razlika 0.70 milijard in sicer v dobro izvozu. Finalnih produktov se je izvozilo najmanj v februarju, to je za 541 mark proti 718 milijonov mark v mesecu oktobru, ko se je finalnih produktov največ izvozilo. Ta izvoz je stalno narasčal že od junija naprej.

Kupna moč prebivalstva se je tudi znatno izboljšala. To se vidi že iz tega, da se davčni dohodki iz odbitkov na plačah že od februarja 1927 stalno večajo. Januarja 1927 so znašali ti dohodki 103.6 milijonov mark, meseca februarja je ta številka padla na 79.8 milijonov in je nato do oktobra zrastle na 123.9 milijonov mark.

Leta 1926 je znašal najnižji dohodek iz davka na (mesečne) plače v februarju 88.2 milj. mark, v decembru istega leta je ta dohodek dosegel najvišjo številko 105.7 milijonov. Akoravno ne smemo pri tem vpoštevati večine kmečkih delavcev in tudi velikega dela industrijskih delavcev, je zaključek, da se je skupna moč prebivalstva v precejšnji meri izboljšala, vendar upravičen. Potrdilo za porast skupne moči prebivalstva nam daje tudi promet pri konsumnih društvih.

Trgovina.

Svetovna izvozna količina žita v letu 1928. Po proračunih »Corn Trade News« bode svetovna izvozna količina žita znašala v letošnjem letu 42.19 milijonov ton. Na poedine produkcijske dežele se bo razdelila sledeče: Argentinijska 15 milijonov ton, Združene države Sev. Amerike 11.7, Kanada 8.3, Rusija in črnomorske dežele 2.4, Avstralija 1.7, Indija 1.4 milijonov, Severna Afrika 800.000, Južna Afrika 500.000, Chile 250.000 in Perzijski zaliv 140.000 ton.

Sindikati cinka v Šleziji. Prejšnji teden so ustanovili v Katovicah (Poljska Gornja Šlezija) sindikat za prodajo cinkaste pločevine. Do zaključka trgovskih pogajanj z Nemčijo bo imel sindikat samo provizioren značaj, pozneje bo obsegal tudi eksport. V sindikatu je združenih šest velikih podjetij, med njimi tudi znani koncern Gliese d. d. Skupno sindikatsko kvoto so določili na mesečnih 8.000 ton.

Francoska trgovska bilanca 1927. — Vrednost leta 1927 v Francijo uvoženega blaga je znašala 52.852 milijonov frankov, za 6445 milijonov manj kot v letu 1926. Izvoz je znašal 55.250 milj. frankov, za 4433 milj. manj. Teža v letu 1927 izvoženega blaga je znašala 49 milijonov ton, za 4 1/2 mil. ton več kot leta 1926; zato številčno nazadovanje francoskega eksporta ni nič drugega kot posledica dviga v vrednosti francoske valute. Vseeno je pa znašala aktivnost francoske trgovske bilance v lanskem letu še zmeraj 2308 milijonov frankov.

Prepoved izvoza sladkorja na Poljskem? Uspeh sedanje sladkorne kampanje na Poljskem, ki se bliža že zaključku, zaostaja za pričakovanji, četudi je bila celotna produkcija večja kakor v istem času prejšnjega leta. Radi tega je, kakor poročajo poljski listi, ministrski svet sklenil, da izvoz sladkorja zaenkrat prepove, dokler se ne bo dobil pregled letošnjega pridelka. Kljub temu ni pričakovati, da bi do znatnega izvoza sladkorja ne prišlo, ker se na Poljskem pridelava vedno znatno količino sladkorja preko potrebe za domači konsum. Ukrep poljskega ministrskega sveta se spravlja v zvezo s sklepi sladkorne konference, ki se je pred kratkim vršila v Berlinu. Celotna produkcija sladkorja v tovarnah, ki tvorijo sladkorni koncern, znaša okroglo

Poprečni promet za enega člana, ki je znašal leta 1925 4.25 mark, leta 1926 januarja 4.37 mark, se je dvignil 1926 v decembru na 6.87 mark, in šel 1927 v januarju na 5.88 mark nazaj, nato se je do meseca maja zopet dvignil na 6.75 mark; junija je padel zopet na 6.22 mark, v oktobru je zrastle celotno na 7.81 mark, kar predstavlja največji tedenski promet.

Toda vsekakor moramo vpoštevati, da je indeks za stroške življenjskih potrebščin zelo narasel. Med tem ko se je ta indeks v letu 1926 le prav neznačajno spreminjal in je proti koncu dosegel 1443 kratno predvojno stanje, vidimo ne glede na majhne izjeme v letu 1927 precej nenavaden porast na 1.506 kratno vsoto izpred vojne. Indeks trgovine na veliko je proti koncu leta 1926 znašal 137.1 (pri čemur računamo poprečen indeks v letu 1913 na 100), do marca 1927 je padel na 135 in kaže od tedaj naprej z majhnimi spremembami do konca oktobra porast na 139.9. Posebno gibanje navzgor vidimo pri indeksu za gradbeni material, kateri je od 147.9 proti koncu decembra 1926 skočil na 162 proti koncu oktobra 1927.

Število konkurzov je bilo precej različno, januarja je bilo registriranih 493 konkurzov, najnižja številka, to je 360, je bila prijavljena za mesec september, največja pa v marcu, to je 557, v oktobru je bilo javljenih 545 konkurzov. Na poslabšanje plačilne moči kaže nadalje porast meničnih protestov. V decembru 1926 je bilo 3602 meničnih protestov s celokupno vsoto 4.6 milijonov mark. To število se je do februarja 1927 zmanjšalo na 3536 protestnih slučajev s celokupno vsoto 4.5 milijonov mark; z raznimi spremembami je do oktobra število protestov poraslo na 5609 s celokupno vsoto 7.5 milijonov mark.

(Dalje prihodnjic.)

312.000 ton, kar je okroglo 12 odstotkov manj, kakor se je prvotno pričakovalo.

Industrija.

Nemška strojna industrija 1927. V lanskem letu je razposlala nemška strojna industrija 2.600.000 ton blaga. Kljub neugodni inozemski konkurenci je narasel tudi eksport, nemška strojna industrija je lani prekosila angleško in je sedaj neposredno za ameriško. Izvozni previšek te industrije je znašal tri četrtine milijarde mark in izkazuje s tem največjo vrednost vseh nemških industrij. Cene pa strojem niso bile ugodne. V decembru je bila večina tovarn zaposlena s 75 odstotki kapacitete in bo to zaenkrat še tako ostalo.

Denarstvo.

Stabilizacija rumunskega leja do aprila? Kakor se poroča iz Bukarešte, namerava rumunski ministrski predsednik Bratianu izvesti stabilizacijo rumunskega leja do srede aprila. To namerava storiti tudi brez inozemskih kreditov, če bi ne bilo mogoče dotlej najeti v ta namen posojilo. Domneva pa se, da si je rumunska Narodna banka že preskrbela potrebne kredite pri inozemskih notnih bankah.

Grčija dobi posojilo. Po poročilih iz Aten so se pogajanja za grško posojilo v Londonu ugodno zaključila. Poleg angleškega posojila 6.5 milijonov dobi Grčija tudi 2.5 milijonov funtov ameriškega posojila. S tem je grški posojilni program končan.

Stabilizacija franka. V pariških borznih krogih prevladuje prepričanje, da je pričakovati v najkrajšem času stabilizacijo francoskega franka. Domneva se, da bo obveljal sedanji kurz, okroglo 124 frankov za en funt.

Grško posojilo pri Zvezi narodov. Pogajanja v Londonu za posojilo 6 1/2 mil. funtov so končana; Grki so sprejeli ponudbo banke Hambros, v sporazumu z ameriško bankama Speyer in National City. Rok posojila je določen na 40 let, posojilo se izda z 91% nominalnega zneska. Diferenca efektivnega posojila in nominalnega zneska obstoji v 2 odstotkih državnih dajatev in v pristojbini banke. Posojilo je 6-odstotno. Ponudbe so bile štiri, gornji pogoji so se zdeli Grkom še najbolj prikladni in so se odločili zanj.

RAZNO.

Četrtna številka »Trgovskega lista« radi praznika odpade in izide naslednja številka v soboto, dne 4. februarja.

Kubanski sladkor. Sedaj je izšel toliko pričakovani dekret kubanskega predsednika Machado o produkciji sladkorja za leto 1928. Določena je na štiri milijone ton, koja množina se takole razdeli: k 3.050.000 tonam, ki so bile doslej določene za U. S. A., pride še 250.000 ton iz zaloga leta 1927; za domačo porabo je določenih 150.000 ton, ostanek se da predsedniku na razpolago in se razdeli v tekočem letu po potrebah sladkornega trga. Prebitek se rezervira kot zaloga za bodoče leto.

Svetovna produkcija umetnih gnojil. Svetovna produkcija uporabljivega dušika v letu 1927 je znašala 1.360.000 ton; od tega so napravili 680.000 ton sintetičnim potom (400.000 ton v Nemčiji); ostanek je čilski soliter (400.000 ton čiste dušikove snovi) in amoniak iz premogovih plinov. Svetovne tovarne za produkcijo umetnega dušika bi ga mogle napraviti še mnogo več, 900.000 ton. Tovarno je zaenkrat še preveč, deloma iz vojaško-političnih razlogov, poraba še ni zadostna. To se kaže tudi v gibanju cen, ki so za sintetični dušik pod stanjem leta 1913.

Borza dela v Mariboru. Od 22. do 28. januarja je pri tej borzi iskalo dela 121 moških in 41 žensk, prostih mest je bilo 94, delo je dobilo 38 oseb in sicer 18 moških in 30 žensk, odpadlo jih je 80, odpotovalo pa 41. Od 1. januarja do 28. januarja pa je iskalo dela 633 oseb, 272 mest je bilo prostih, delo je dobilo 156 oseb, odpadlo jih je 507, odpotovalo pa 146.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 10 viničarjev, 6 majarjev, 3 hlapci, 2 vrtnarji, 1 žagar, 2 ključavničarja za parno kurjavo, 2 ključavničarja za plinsko napeljavo, 1 kletar, več vajencev (kovaške, pekavske in ključavničarske obrti), kakor tudi tri kmečke dekle, 5 natakarij, 6 služkinj, 2 kuharici k orožnikom, 5 šivilj za perilo, 2 natakarij za v Srbijo, 1 postrežnica.

Mezdno gibanje v inozemski rudarski industriji. V Nemčiji so sedaj tudi delavci v Poruhru dvignili glas po izboljšanju mezd in skrajšanju delovnega časa. Ker so podjetniki že na koncu lanskega leta tako zahtevo odklonili, bo prišlo morda do meznega boja. Štrajk v sred-njenemški kovinski industriji se nadaljuje. — Tudi v belgijskem premogarstvu se pripravlja mezdno gibanje. Lastniki premogovnikov so zahteve delavcev po zvišanju mezd že odklonili in utemeljujejo odklonitev s trditvijo, da spričo sedanjega neugodnega položaja premogovne industrije na zvišanje ni mogoče misliti. — Tudi mezdne zahteve v severozahodnem češkem premogovnem okraju so odklonjene. — V srednjem švedskem okraju železne rude deloma štrajka. Sedaj so sklenili rudarji v Kiruna, Graengesbergu in Malmbergu, da bodo štrajkali iz simpatije do onih, ki že štrajkajo, in teh je že 8300. Z razširjenjem švedskega rudarskega štrajka je postalo pereče tudi vprašanje preskrbe z železno rudo pri ruhrski železni industriji; družba Graengesberg pošlje na mesec do 1 milijona ton železne rude na Nemško in je poslala zdaj že delegata v Poruhru, da se posvetuje o pomožnih dobavah v drugih rudah.

Gospodarski položaj Anglije. Delovni minister Steel-Maitland je dejal v nekem govoru v Londonu, da so izgledi gospodarskega položaja boljši kot že več let sem. V zadnjem tednu je dosegla brezposelnost svoje najnižje stanje po letu 1920. Nadaljevanje konjunktura je odvisno od delovnega mira. Ni treba nobenih posebnih predlogov, temveč samo mirnega nemotenega razvoja.

Gospodarske vesti. Poljski finančni minister naznanja novo notranje posojilo v znesku 50 milijonov zlatov, ki naj pride na trg v majhnih kosih po 100 zlatov. Posojilo je namenjeno samo investicijskim svrhom. — V Københavnu se je vršila ob udeležbi Nemčije, Anglije, Norveške in Švedske dražba grendlanske kožušvine; cene so bile zelo visoke, povprečno za 30 do 50 odstotkov višje kot

lani. — Deficit nemške trgovske bilance za leto 1927 v znesku skoraj štirih milijard mark ogroža po mnenju Pertinaxa v »Echo de Paris« resno Dawesov načrt. — Ni več daleč čas, ko bo v avgustu 1924 izdelani reparacijski sistem odpovedal. — O nemški trgovski bilanci priobčimo poseben članek. — Bruseljska banka bo izplačala letos 13-odstotno dividendo. — V Rumuniji so izdali nove naredbe glede izvoza inozemskih deviz in valut. — Avstrijski zavod za konjunktorno raziskovanje ugotavlja, da se je konjunktorno nazadovanje v decembru sicer nekoliko manj poznalo kot v prejšnjih mesecih, da pa še ni nikakršnih znamenj za skorajšnje poživljenje gospodarstva. Najbolj neugodno sliko nudi razvoj borznega prometa. — V Gor. Avstriji bodo zgradili novo veliko sladkorno tovarno, gradbo bo financirala Öster. Kreditanstalt. S tem bo Avstrija svojo sladkorno potrebo lahko skoraj vso sama krila. — I. G. Farben je pričela z velikim razširjenjem svojih ameriških zvez. Tako bo napravila novo družbo, ki se bo pečala s fabrikacijo in prodajo fotografskih izdelkov v Ameriki. — V češkoslovaško-ruskem trgovskem zavodu so ustanovili posebno eksportno komisijo. — Ogri naznanjajo, da bodo njih banke letos svoje bilance en mesec prej objavile kot lani. — V Berlinu se vrši severoatlantska plovna konferenca. Zastopane so družbe Canada Pacific, Cunard, Red Star, White Star, Holandskoameriška proga, United States Line, Severoameriški Lloyd in Hapag. — Ruski nakupi bombaža v Egiptu se zmeraj bolj množijo. — 56 nemških mest ima 543 milijonov mark kratkoročnega dolga, pa zahtevajo še nadaljne zneske. Samo šest mest na vprašanje o nadaljnjem netetu posojil ni odgovorilo. — Od začetka bombažev sezijske do konca decembra 1927 so razzrili v Egiptu 4.120.753 kantarov bombaža (1 kantar = 1/4 ardeba = 1.83 bušela). Odslej naprej bo šest izvedencev nadziralo pridelovanje bombaža in bo pazilo, da se razne vrste ne bodo mešale. — Na občnem zboru družbe Bemberg v Berlinu so podali ugodna poročila o položaju industrije umetne svile in so izjavili, da dobri zaključek ni morda konjunktorni pojav, temveč posledica razvoja umetne svile, ki še ni končan. Dividendo so določili s 14 odstotki. — Zvišanje cen v nemški železni industriji je povzročilo veliko razburjenje in je dovedlo do številnih protikorakov. — Poljski proračun za leto 1928/29 navaja 2476 milijonov zlatov izdatkov in 2525 milj. zlatov dohodkov, tako da ostane prebitek 49 milj. zlatov. — Ugotovljeno je, da bo prevzela Nižja Avstrija jamstvo za kupcijske kredite avstrijskih zveznih dežel v trgovini v Rusijo. — V zahodni Saški so ob češki meji s študijami dognali velika nahajališča železne rude. Ustanovila se je že družba za izkoriščanje rude in je samo na enem delu koncesijskega okraja dognala 7 milijonov ton rude, ki se jo splača vzeti v delo. Pri raziskovanju so se posluževali magnetičnih in električnih metod. »Trgovski list« je svoj čas obširno pisal, kako so pred par leti v centralni Rusiji po magnetični metodi odkrili velikanska skladišča najboljšje železne rude, ki bodo oskrbovala lahko vso Rusijo, kakor hitro bodo pričeli s smotreno produkcijo rude. Nahaja se globoko v zemlji.

VELETRGOVINA
kolonijalne
in špecerijske robe

IVAN JELAČIN

LJUBLJANA

ZALOGA

iveže pražene kave,
mletih dišav
in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic sprejema do 6. februarja t. l. ponudbe glede dobave 225 kg azbestnih vrvic; do 7. februarja t. l. glede dobave 500 kg prediva ter glede dobave 180 kg klingerit-plošč. Predmetni pogoji so na vpogled pri mašinskem odelenju te direkcije. — Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 4. februarja t. l. ponudbe glede dobave 1500 kg strojnega olja ter glede dobave 500 kg petroleja. — Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 10. februarja t. l. ponudbe glede dobave 1 električnega vilja. — Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 18. februarja t. l. ponudbe glede dobave topovskih akumulatorjev. — Komanda Jadranske divizijske oblasti v Mostarju sprejema ponudbe glede dobave kompletnih litografičnih preš.

Dobave. Direkcija državnih železnic, gradbeno odelenje v Ljubljani sprejema do 7. februarja t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg kovaškega koksa in 1000 kg mavca. — Direkcija državnih železnic, mašinsko odelenje v Ljubljani sprejema do 7. februarja t. l. ponudbe glede dobave borovih plovov, 500 komadov smolnatih bakelj in 100 kg stenja. — Predmetni pogoji so na vpogled pri odelenjih teh direkcij. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 6. februarja t. l. ponudbe glede dobave 250 m³ jamskega lesa; do 10. februarja t. l. pa glede dobave pločevine (Riffelblech) ter glede dobave 100 kg bele kovine za ležaje. — Dne 7. februarja t. l. se bo vršila pri Direkciji

državnih železnic, mašinsko odelenje v Subotici ofertalna licitacija glede dobave 600 košar za premog.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

TRŽNA POROČILA.**TRŽIŠČE JAJC.**

Ker se že 14 dni kaže, posebno v južnih pokrajinah (Italija, Francija), naraščanje pridelka jajc, so postala inozemska tržišča precej manj sprejemljiva. Vsled tega so cene kakor vsako leto v tem času, znatno padle. Prodaje so otežkočene, ker se nabavlja le za najnujnejšo potrebo in pri padajoči tendenci cen nikdo kaj prida ne kupuje.

V Švici je potreba tako krita, da je to tržišče znatno izgubilo na svoji važnosti za naše izvoznike. Nemčija sprejema v glavnem rusko, holandsko in dansko blago, tako da prihaja ondi naše blago le redko v poštev. Francija in Italija pa imata, kakor izgleda, dovolj lastnega blaga, kjer obe nikjer ne nastopata kot kupca.

Na drugih tržiščih je blaga vedno več. Vendar se naši kmetje nočejo prilagoditi svetovnim cenam. Vsled tega je dovoz nezadosten, četudi je dovolj blaga. Inozemskim tržiščem bi odgovarjala danes nakupna cena Din 1'20, ki pa bo v prihodnjih tednih še bolj padla.

CENEJŠI OGRSKI SLADKOR.

Ogrske sladkorne tovarne so sklenile novo pocenitev sladkorja; 1 met. stot kri-

stalnega sladkorja kolodvor Budimpešta bo stal odslej naprej 115 pengö. Če se bodo posrečile večje transakcije na inozemskih trgih, so ogrske tovarne tovarne pripravljene, da bodo šle s cenami še bolj dol. — Budimpeška Komerzialna banka bo svoj koncern sladkornih tovarn razširila in je kupila sladkorno tovarno d. d. v Szolnoku. To je velikega pomena, ker je tovarna v Szolnoku med najboljšimi na Ogrskem. Delnice tovarne bo vpeljala banka v kratkem na budimpeški borzi.

S tržišča moke in žita. Cene moki in žitu na svetovnih tržiščih so v splošnem stalne. Temu je v znatni meri vzrok pričakovanje na ameriških tržiščih, da bo Evropa potrebovala še mnogo importa. O Rusiji se domneva, da mora mnogo žita in moke uvoziti, kar bi seveda znatno vplivalo, da se cene še bolj dvignejo. Kar se Jugoslavije tiče, je pripomniti, da cene naraščajo. Razen v Vojvodini ni nikjer drugod večjih zalog in Vojvodina bo glavni dobavitelj pšenice. Srbija je letos prvič po vojni pasivna in je z velikimi nabavami v prečanskih krajih povzročila še večjo napetost v cenah. V Bački je šla pšenica kvišku na Din 3'20 do 3'25, v Banatu na Din 3'12. Koruzna kupčija je mirna. Koruza, Bačka ali Srem, takoj, suha, notira Din 2'35 do 2'37½. Cene moki so neizpremenjene, kar pomeni za mlinsko industrijo hud udarec, ker istočasno rasejo cene pšenice. Nularica notira Din 5'10—5'20, fini otrobi Din 2'30, krmilni Din 2'40, pariteta Zagreb.

Mariborski trg, dne 28. januarja 1928. Na trgu je bilo 92 slaninarjev, ki so prodajali

meso in slanino že zjutraj po 25 do 27 dinarjev kilogram, medtem ko je bila pretečeni tedenska cena 17 do 18 dinarjev, čeravno je bilo takrat samo 87 slaninarjev na trgu. Vsled nizkih cen v pretečenem tednu je prišlo več kupcev iz inozemstva, toda to pol so naleteli na visoke cene. Neki trgovec iz Gratiweina pri Grazu je celo prinesel seboj okoli 60.000 Din in je kljub visokim cenam nakupil mesa in slanino za ves denar. Pri domačih mesarjih so bile cene nizke, več mesarjev je prodajalo govedino po 10 dinarjev kilogram. — Perutnine in domačih zajcev je bilo okoli 800 komadov, cene so bile, kakor pretekli teden, piščancem Din 20 do 35, kokošem 40 do 50, racam in gosem 40 do 80, puranom pa 60 do 100 Din komad. Domačim zajcem pa je bila cena 10 do 35 Din za komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje in cvetlice. — S krompirjem naloženih voz sicer ni bilo videti, toda kmetice so ga prinesle v majhnih količinah in so ga prodajale po Din 1'50 do 2 za kilogram. Cene glavnati solati in endiviji Din 1 do 3, karfiolu 3 do 15, ohrovu 0'50 do 1'50, zeljnatim glavam 1 do 3, kolerabi 1 do 1'50 za komad; čebuli Din 2 do 3, česnu 10 do 15, kislemu zelju 4, kisli repi 2, hrenu 6 do 8 Din za kg, kuhinjski zelenjavi, zeleni, peteršilju 0'25 do 0'50 za šopek, motovileu, spinači 1 Din za kupček. Bučnemu olju Din 18 do 20, oljenemu olju 20 do 24, mleku 2'50 do 3, smetani 12 do 14 Din za liter; maslu, surovemu 36 do 40, kuhanemu 40 do 44, čajnemu 50 do 60 za kg, medu 25 do 30 Din kg. Jajem 1'75 do 2'25 Din komad. Sadju: jabolkom 4 do 10, hruškam 8 do 12 Din kg; limonam 0'75 do 1'25, pomarančam 1'50 do 2'50 Din komad. Cvellicam 0'25 do 5 Din, z lonci vred 15 do 50 Din komad. — Lesena in lončena roba se je prodajala po navadi, 1 do 80 Din, brezove metle 2'25 do 6 Din komad, koruzna slama 25 do 30 Din za vrečo. — Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo, 25. januarja je bilo 15 voz sena in 8 voz slame, v soboto 28. januarja pa 14 voz sena in 3 voze slame na trgu. Cene so bile senu Din 65 do 92'50, slami pa Din 37'50 do 50 za 100 kg.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

USTANOVljena 1900.

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

USTANOVljena 1900.

Delniška glavica:
Din 50.000.000.—

Skupne rezerve ca:
Din 10.000.000.—

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Sibenik, Gorica, Trst.

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana.

Tel. štev. 2861, 2413,
2502, 2503.

Se priporoča za vse bančne posle.

Preselitveno naznanilo
KOMERCIJALNA BANKA D. D., "podružnica Ljubljana"
Afilacija banke Čeho-Slovaški Legiji v Pragi
se je preselila v novo urejene prostore
na Mestnem trgu št. 5.

VINO CET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

**najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega
vina.**

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.

Veletrgovina**A. ŠARABON**

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje,
moko in deželne pri-
delke. — Raznovrstno
rudninsko vodo.

Lasna pražarna za ka-
vo in mlin za dišave z
električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

Trgovci, oglašajte
v „Trgovskem listu“!

Trajno in koristno, pri-
merno darilo je

šivalni stroj

znamko GRITZNER in ADLER
v raznih oprelih. — Edino le pri

Josip Petelincu, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Oglejte si razstavo brez obveznosti nakupa.

Tudi na obroke. — Večletna garancija. — Pouk v voženju brezplačen.

Tiskarna MERKUR, Ljubljana

trg.-ind. d. d. — Simon Gregorčičeva ulica 23

se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce,
obrtnike, industrijce in urade. — Lastna knjigovodnica

LIKERJE

Medicinalni Cognac, Jajčni-Cognac, Rum, Jamalka-
Rum, Pelinkovec, Silvovko, Troplnovec, Sadjevec,
Brinjevec, Vermut-vino, Malinovec in neostajeni
Malinov sok (Succus), Rumosol in Špirit, v najboljši
— kakovosti in po najnižji ceni priporoča —

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica štev. 50 (v lastnem poslopiju)

Brzjavke: Kredit Ljubljana — Telefon štev.: 2040, 2457, 2548; Interurban: 2706, 2808

Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila,
predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safedepositi itd.